

Primer estudi integral de la trajectòria de Josep Aragay, figura clau del noucentisme artístic

Xavier Castanyer i Angelet (Breda, la Selva, 1967) ha publicat en l'editorial de l'Abadia de Montserrat el primer estudi integral de la trajectòria artística, teòrica i també personal d'una de les figures més rellevants de la Catalunya noucentista: Josep Aragay i Blanchart (Barcelona, 1889-Breda, 1973), dibuixant, gravador, pintor i ceramista, per una banda, i, per l'altra, poeta, crític, teòric de l'art, professor i polític. El volum, titulat *Josep Aragay, artista i teòric del Noucentisme*, és fruit d'una tesi doctoral que aporta gran quantitat de documentació inèdita de primera mà, com correspondència, i que utilitza els fruits d'una exhaustiva recerca de la premsa de l'època i els arxius oficials.

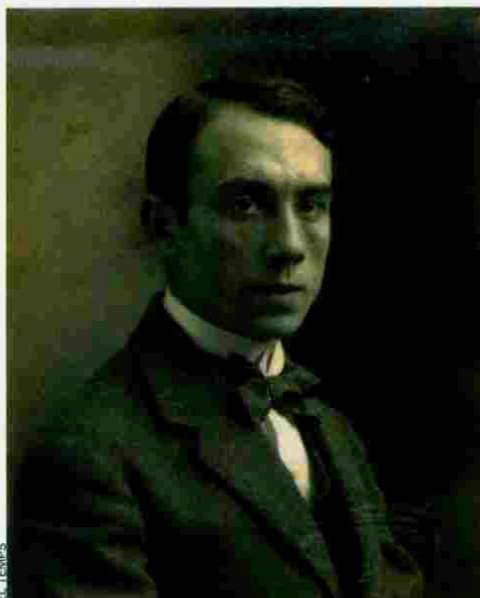
Com diu Francesc Fontbona en el pròleg, l'estudi és molt més que una biografia del polifacètic personatge, perquè a través d'ella entendrem millor tota una època, aquell Noucentisme de fet tan complex i que tan bé encarnà la vida, i no només la cultural, de bona part de la Catalunya del primer terç del segle XX.

La curiositat intel·lectual del personatge, versat en les arts i en les lletres, ens dibuixa, *a priori*, considera Castanyer i Angelet, el perfil d'un home compromès amb els reptes culturals que s'havien encetat, a casa nostra, a principis del nou-cents. Fidel als preceptes d'un programa estètic inspirat per Eugeni d'Ors, Joaquim Folch i Torres o Francesc Pujols, entre tants d'altres, Aragay va edificar i projectar la seva obra a través d'un llenguatge que, entroncat amb la tradició grecoromana, cercava una via d'expressió pròpia, moderna i amb vocació de perennitat.

Superada una primera etapa d'exaltació barroca –per a molts la millor de l'artista, recorda Castanyer i Angelet– i després d'un viatge a Itàlia de gairebé un any, Aragay portarà, a la teoria i a la pràctica, una particular concepció del classicisme modern, de matriu mediterraneista, que esdevindrà, a més, una via d'oposició a l'estètica vuitcentista i als postulats acadèmics, però també a les noves formulacions de l'art d'avantguarda.

La consulta a la premsa ha permès copsar quin va ser l'impacte de l'obra d'Aragay, quines van ser les obres més apreciades i quines les més discutides. I una revisió a fons dels diferents setmanaris satírics i de les revistes infantils on va col·laborar ha permès analitzar quina va ser la seva evolució com a dibuixant.

Un dels aspectes menys coneguts i, fins ara, gens estudiats del personatge és el seu pas per la política. Aragay es va comprometre amb la República i la seva defensa de les classes populars tindrà greus conseqüències per a l'artista, que coneixerà la presó. La seva muller, Teresa Solà, mestra de l'escola de nenes de Breda, també fou empresonada i depurada pel ministeri. L'exclusió social i professional del matrimoni va tenir conseqüències greus i irreparables, constata Castanyer i Angelet. Una d'elles, l'oblit en què va caure. La creació del museu de Breda, dedicat a Aragay, diu l'estudiós, no ha estat suficient, de moment, per a situar el seu nom en el lloc que correspon.

Retrat de Josep Aragay, del 1916. Il·lustra la sobrecoberta del volum de Xavier Castanyer i Angelet.

Lluís Bonada